

Napút-füzetek

116.

Száva Csanád

Nyomhatározó

A lépések nem egyeznek meg a méretekkel. Ha kettőzöm a méreteket vagy felezem a lépteket, akkor sem. Néha meg is tántorodom. A kövek is elrepedtek. Nem is kövek ezek, betonból önthették őket valamikor, valamelyik évben (mikor lehetett, mondjuk '84-ben) a munkások. Aztán lerakták ide, a lépteink alá. Elkezdtek repedni alattunk.

Az egyik félbetört, a másik sugarasan. Egyiknek csak a sarka törött le. Olyan is van, amelyik nemcsak széttört, hanem egyik darabja kijött a földből és ott hever a másik, még földbe ágyazódott darabon.

*

Egy park útvonalait rajzolják ki (nem egy japánkert), és saját repedéseik megmutatják lépteinknek a mulandóság esetlegességeit.

Az egyik kőre lépve meginog a bokám. Mert van egy horpadás a közepén, egy mélyebb fekete gödör, nagyobb, mint az öklöm. Fölötte kétoldalt még egy-egy kisebb mélyedés. Egy arc néma sikolya. Furcsább az, hogy vele szemben (a vörösré mázolt mellett, nem tudni, miért kente be valaki élénkpiros festékkel) egy másik kő, szintén két mélyedéssel, akár vak-si szemek az ég felé meredezve.

Kavicsok beleerőszakolva a málló betonba, félkör alakban. Mint fogak, amelyek a járókelők lépteit lesik. Farkaskutya fogait juttatják eszembe. De ezek nem állati fogak, nem is kavicsok. Hallom, ahogy felhördülve hisztérikus röhögés tör elő a kavicsos vigyor mögül.

Kellemetlen, ha kavicssal dobálnak. Most merre? Ránk zárulnak a fogak csapdaként. Itt most a lépteink elakadnak, nem léphetünk ennél tovább? Hol vannak a nyomok? Iszonyú röhögés, sírás, sikoly töri össze mindazt, ami fele tartunk, behullunk egy tátongó repedésbe.

(nyár. a vörös, amelyik a tiéd)

Ha hiszel nekem, fogod érezni, hogy fáj. Még akkor is, ha ez nem beavatás, csak gyakorlat. A vörös a legfájdalmasabb szín, ha azokra gondolsz, akikkel nap mint nap kezet fogsz. Ahogy telnek a napok, és te hozzászoksz, egy idő után talán veszít éles tónusából: a fájdalom tompává lesz. Igaz, megmarad. De igazából akkor érzed ezt a legerősebben, ha megszeretted. Akkor sok mindenben meglátod azt az egyetlen színt. Nagy erővel csorog, spriccel szét, jelzi az erős érzéseid. Nem olyan tompa, mint a fekete kő, de nem is olyan éles, mint egy világos sípszó. A kövek maradnak, zsebedet nehezítik. A sípszóból nagy nehezen, ha van erőd, összerakhatsz egy régi dallamot. Kő és fütty. De mi van a vörössel? Nem a kettő között van, és nem lehet sok kapcsolata az otthoni kályhával sem. Abban már egyre kevésbé pislákol a láng. Onnan eljöttél már, és megtudtad, hogy a jég érintésétől is égető érzést tapasztalhatsz a tenyeredben. Tenyérnyi vörös az. Fényes felületet képez, a legerősebben akkor érzed, amikor a meghorzsolt, megégett kezed lüktetése szétfolyik az egész testedben.

(nyár)

(kávé)

teraszon vihar
hull bele nagy cseppekben
kávé csendjébe

(estére)

estére nyitva
ablakot az eső be-
folyik hálónkba

(pillanatban)

a pillanatban
a kő nagysága ahogy
világ virágban

(légkondi)

nyári délután
nincs veríték – légkondi
van üzemben csak

(ébredés)

alszik a kedves
lábujjhegyen jár otthon
hétköznapi zaj

(metrón)

nagy sebességű
portré magányos plakát
társaságában

(sárgája)

a domb sárgája
így igazivá válik:
virág hajadban

(nap)

parti homokon
árnyéket keres lusta
kedvében a nap

(köröz)

álló napsütés
szellő piheg csak tóvíz
köröz felszínen

(nyugvás)

elcsendesedünk
most már csak tegnap fogunk
párbeszédbe

(macska)

fotelben ülve
telefonbeszélgetést
hallgat a macska

(úszkáló)

úszkáló récék
eltérítették sétám
és vándorutam

(cseppek)

nagy cseppek
hullnak – kezem ernyőt húz
rövid kávéra

(szűnyog)

agyoncsaplak
te szűnyog szétfröccsenjen
véred: a vérem

(szereelmes haiku)

fölbúlnak
követlek csak követlek
csak közel jutok

(tömény)

törött poharak:
véres bütykök járnak a
tömény nyomorban

(kettős)

kapaszkodunk várj
álmat még ne engedd
kettősségre térj

(vonal)

takaróminta:
vonalak heverednek
omló hajadhoz

(hétköznapi)

minden megszokott
a mozihirdetőben
is csak mai por

(macska)

méltósággal jár
a macska fenn háztetőn –
külön uralom

(unott)

delelőn a nap
égő csigaház mozog –
itt megáll az ész

(tulánkítörés)

virág világát
körülölelheti-e
szikla-pillanat?

(városi hangulat)

üres ablakok
kirakatban üres fal
plakát – találj meg!

(impresszió)

pillangó szempár
angyal túlzón szárnyalva –
széttörő gömbök

(csepp az időben)

hallgatni: csobban
a nap éjjelig szétég
a világ zaja

(kusza)

...kusza álmokba
zuhannak hajfürtjeid
mikor kibontod...

(sarok)

könyvtári sarok:
ha kinyitod végtelen
labirintusod

(beszaladok)

melletted fekszem
álmodba beszaladok
ha azt álmodom?

(is)

én nem értelek
pedig önmagam is vagy:
ygav mepékröküt

(dimenziók)

álom az élmény
kiben elveszik az én
s megtalálják

(ki)

ha megmondod ki
vagy elvihetlek egy más
világodba is

(középpont)

a nagy középpont
szétoszlik az erőter
valaholjában

(kagyló)

tenger síkjából
egy kagyló sugarai
a végtelenbe

(patt)

sakkparti reggel:
kávé és cukor kockás
bolond abroszon

(les)

ablakból lesve
verebet lehull madár-
határozóm puff

(taréj)

felhőkben taréj...
még alszik a sárkány – és
én nyitom szemét

(nyár)

álló napsütés
szellő piheg csak tóvíz
köröz felszínen

(titkod)

elmondhatod még
azt a titkod is: ablak
holdra van nyitva

(nyugvás)

elcsendesedünk
most már csak tegnap fogunk
párbeszédembe

(intimitás)

mi kéz a kézben
járunk: láthatatlan az
egybezuhanás

(véletlen)

véletlen alma
hullt egy utánfutóra:
isten tréfa

(aranygyűrű)

a gyűrű sima
belül feszültség kering:
arany középút

(csend)

alkonyatkor ha
árnyékba nyúlsz a csendet
megérintheted

(csak)

ha majd egyszer csak
rovar-életem lesz nem
kell csak cripelni

(óceánoknál)

óceánoknál
magadban elmerülsz mint
hullámozó vizek

(játék)

városunkat egy
dobozból szórták ki hogy
visszajátszhasuk

(profán)

elzarándokol
a lemeztelenített
önszentségéhez

(ima)

imát ismétel:
elfelejti az Isten
összes neveit

(szelíd nap)

felhők a dombról
gyalog ereszkednek le:
fűszál sem bánja

(bölcsebb)

az eső bölcsebb
mint köpönyegforgató
csöpp jóslataid

(utak)

fordított bolygó:
egy tócsa bizonytalan
körvonalai

(metafizika)

hangya mászott be
föld-színe halmazba és
nem számolt veled

(galamb)

szárnyain pihék
könnyed sora mint morzsa
az etetőben

(lehull)

egy megkarcolt nap-
lementéről lehull a
rozsdaszín festék

(maszk)

mikor rájöttél
hogy milyen arc a maszkod:
régén rád égett

(tenger)

kerek végtelen
ismétli a tengernek
hullám-hangjait

(türelmet)

kis kavicsokat
rajzol a várakozás –
türelmet dobál

(emléke)

egy kirándulás
emléke szétkenődve –
kocsimosáskor

(test)

hullámot ölel:
mint ha nyugalmat keres
lüktető testnél

(tenger)

dobogásodat
add oda a hullámok
örökségének

(idő)

a mozgólépcső
köszönti tenger-hullám
gyermekidejét

(maradok)

rólam hiába
hull le bármi: maradok
bűnjegyeimmal

(akvárium)

a teknős egész
nap az esőt nézte – majd
bele a vízbe

(nimfa)

lazábbra enged
nyakkendőt csavar: pedig
figyel a nimfa

(arc)

kocsmablak-arc
éle átjön – épp tükrön
játszik rúzs-ajak

(sirály)

egy sirály húzott
el két ablakszemnél:
nem tudott róla

(elindulhat)

megáll a vonat:
elindulhat most már a
hazaérkezés

(nyugalom)

kezedben remeg
szerteoszló feszültség
nyugalom burka

(koan)

porcelán koccan:
ezüstkanál hívja zen
villanó sorát

(elfedi)

virágminta van
házad homlokán – fejed
elfedi szírom

(név)

nevezgettek sok
mindennek de mi lehet
az igazi név?

(szomjúságodból)

szomjúságodból
csöppen elő s átítat
mindent egy vércsepp

(csillagkép)

sas emelkedik
erdő fölé – nem látja
a fák ábráit

(lelkész)

istentisztelet
falun: a lelkész másik
arcát felölti

(koffer)

ki az erdőből:
az aszfalton csak koffer
hangos nyomai

(árnyékkodat)

nap megnyújthatja
árnyékkodat de ahhoz
jó fele nézzél

(koan)

hallgatás-geisztus:
kibeszélteti titkolt
híresztelésed

(esőernyő)

esőernyőmet
otthon felejtettem mert
vártad a napot

(takargathatom)

szakállas kagyló:
gőgömet sima vízzel
takargathatom

(labda)

szétrobbant labda:
játszd tovább de most már tudd –
ez tényleg játék

(kakas)

milyen széljárás
ígérte neked kakas
hogyan tornyokon ülsz?

(kortyod)

utolsó kortyod
a kávéból – oszd el ket-
té és oszd tovább

(tavasz. líviusz világa)

Líviusz belvárosi lakásában ülve, mohón olvasott egy eposzt. Ahogy kinézett az ikertéglaház déli szárnyának ezen a magas ablakán, meglátott egy nagy fát szerteágazó ágakkal, fújt a szél; imát mormolt, aztán hirtelen ötlete támadt.

Elképzelt egy országot, egy távoli császárságot, dombjaival, hegyeivel és vizeivel, falvaival, városaival, mezőivel, bányáival és üzemeivel. Elképzelte háborúit, forradalmait, mindenféle szerteágazó harcait, ahogy albatroszt ábrázoló pajzsok megütköznek ezüstszablyákkal. Elgondolta déli

partvidékének és felföldjének utazóit az útinaplókkal együtt. Végül elképzelt egy hőst (és annak ikertestvérét), a legmagasabbat a vidéken: hatalmas szárnyak voltak fémsisakján, akár valamiféle albatroszéi. Hőse legyőzte a görögtüzek birtokosát, a kamikaze túlélőjét, a pikkelyes vadat: a nagy fa őrzőjét. Elpusztította az ezüstszablyák téglatornyát, ami annyi fájdalmat okozott népének.

Líviusz senkinek nem beszélt erről az elgondolt világról. Legjobb barátjával sem osztotta volna meg gondolatait. Még egyszer az elképzelt hősre gondolt, és letörölte arcáról a könnycseppet.

(tavasz)

(simogatja)

köd simogatja
a rügyeket: könnyeznek –
mit álmodhattak?

(tavasz)

tavasz van – kisüt
elégnek a virágok
elmos az eső

(április)

porba öltözött
szél temeti maradék
hókrisztályomat

(vár)

szirom a sárral
randevúzik párom szép
panaszokkal vár

(zavarja)

reggel csendjét csak
etetőt megtaláló
madár zavarja

(ideál)

cifra imádat
sosemvolt oklevélért –
csak piszkozat már

(kora tavasz)

gyökerestől ki-
hullt virágok szerte szét-
terült... – csak szirmok

(szerelmes haiku)

csillám hajadon
ötletembe kapaszkodsz
derülés szele

(szél)

kora tavasszal
ha szél fúj a koldusnak
marka vérvirág

(na és)

tavasszal szelek
borzolják fejem – na és?
most az ideje

(pipacsok)

mezők szirmai
töltik meg szürke szobám –
vörös pipacsok

(maradj)

maradj háttérben –
előtér folyosó tér
körbevisz téged

(biztatás)

örvendj a napnak
eső szagának barát
füstfelhőjének

(titok)

gondolataim
előtt járva olvasol
titkot nyomokba

(repce)

szegény mezőből
elővirít a repce
naparany álma

(szabadság)

távoli égből
hoz felhők szabadsága
tisztább cseppeket

(lobban)

elfújt életek
ereje színre lobban:
virág-szabadság

(mozsár)

mozsárban a mag
illattá szétzúzódva:
érzed a lelkét

(csend)

a csend is beszél
hallgasd örömmel – zenét –
semmiből mindent

(bizonyosság)

elveszett kulcsom
annyi idő eltelte
után is talál

(vonal)

hajadnak kusza
vonalaiból hogyan
fejttem ki magam?

(addig)

addig tanuljuk
egymás szavait amíg
szavak nélkül is

(golya)

golya elröppen –
szerencsés békánknek is
új élete lesz

(jazz)

az a pár vonás:
ahogy összerezzennél
sötét hangárnytól

(fészülgeti)

tavasszal nagy szél
fészülgeti az álmos
kis domb-dombokat

(kávé)

reggeli kávé
napot tesz halott álmok
feketéjéhez

(álmából)

álmából arra
ébredt hogy olvas: talán
inkább álmodik

(álmában)

álmában talált
egy verset de mikorra
fölébredt már nem

(virág)

világ virága
egykedvűen nyílik – én
fűzőm emlékebe

(majdnem)

majdnem tizenhét
még sok lehetősége
volna ha ír_

(egyensúly)

egy csepp kell hozzá
vagy egy cseppel kevesebb
s állja a helyét

(a fény)

a fény ugyanúgy
játszik a tűlevélen
mint a tűzfalon

(ki)

ki vagy te lepke
látható színeden és
poraidon túl?

(értékelés)

foltokban látni
meg dolgokat – dolgokban
foltot meglátni

(magashegyekben)

magashegyekben
megnyílik a jég: virág
tavasszajlásban

(macrolepidoptera)

színszemek: vakfolt
tenyérenyi káprázaton
véletlen-porban

(tavasz)

hajad kék éghez
simul füveket iszik
égszínkék szemed

(napod)

megvilágítja
a leveleket füstöt
fúj ki új napod

(szélfúvásokban)

szélfúvásokban
jönnek újabb levelek:
Isten-vonások

(koan)

több vagy sokkal mint
egy haiku és mégis
sokkal kevesebb

(szemek)

egy senki vagyok:
szótagszemeket olvas
mutatóujjam

(virágpornnyomok)

virágpornnyomok
verseskönyv oldalain:
más színvilágok

(egy)

az erdő minden
egyes levele súgja:
te is csak egy vagy

(bogár)

bogár szárnyain
pontok játéka: röpül
páncél tudatod

(vár)

napfelkeltét vár
érinthető az este
már-már úgy hiszi

(hullnak)

szirmokra hullnak
a túlhevült virágok:
jöhet a porzás

(polcokon)

polcokon tárgyak
keresik a helyüket
alanyt segítnék

(vonalmélyítés)

feltartott tenyér
még dolgoznom kell vele –
vonalmélyítés

(megrajzolja)

füvekből a fel-
szálló gőz megrajzolja
az új arcodat

(március 8)

férfiak és nők
jönnek mennek kezükben
egy másik virág

(kofferemben)

utazásom így
könnyebb hogy kofferemben
vár vaskos könyvem

(gyermekzsivajból)

gyermekzsivajból
hallom ki mai első
ötleteimet

(találtad)

kulcsod elveszett:
így találtad meg a fát
az udvarodon

(fest)

virágok hullnak
piszkos hóba s kimonód
évszakot fest át

(friss)

lehajlott ágak
virágait friss szellő
hajadba fonja

(érezhetném)

kimonón virág –
illatát érezhetném
ha idelépnél

(nyuszik)

nagysütörtökön
máris vérben tocsognak
a nonszensz-nyuszik

(kedvemnek)

virágot hoztam
neked mégis kedvemnek
szirmai hullnak

(meghatározó)

meghatározva
egy szarvashullatéból:
agancs-pillanat

(intermezzo: gödör)

Ez egy sötét gödör. Sötét. Gödör.
Ez egy ilyen hely. Ez egy ilyen hely-
zet. Kisujjamat mozdítom. Fölösleges.
Szemem csukva. Megállapítom. Meg-
állapítottam. Fölösleges. Állok? Nem,
nem állok. Nem!

A szemeim állnak, a kisujjam áll,
a gödör áll. Csak befele látok. Sö-
tét. Kisujjam moccan! Gödör. Állok?
Nem, nem állok. Most tanulok nyit-
ni. Szétnyitom az ujjaim. Mutogatok.
Fölösleges? Állok, megint. Szemem
moccan. Nem, nem állok. Most tanu-
lok nyitni. Szétnyitok valamit, de nem
tudom, mit. Most tanulok. Már látok
befele. Gödör. Fölösleges a sötét fe-
le moccannom. Moccanok, kisujjam,
ujjaim szétnyílnak, vér serken ki, de
legalább szétnyílt valami. Mutogatok.
Fölösleges? Csak ha átjutok. Nem! Ha
átmegyek a túloldalra, akkor fölös-
legesen elgázol az autó. Úgy értem,
azért fölöslegesen, mert én fölösle-
gesen kelek át. Szétnyílnak a szemeim.
Sötét. Megállapítom. Megállapítottam.
Visszacsukjam? Vissza?

Most már kifele. Látok. Szétnyílik a
gödör. Csak befele nyílik. Fölösleges.
Állok? Nem, nem állok. Nem!

Ez egy sötét gödör. Szétnyílnak uj-
jaim. Szememet kinyitottad. Te. Mert
csak befele látok, ha nem moccan
semmi. Ott, a túloldalon. Fölösleges?
Nem. Állok? Nem, hívtál. Te!

(ősz. teréz néni)

Nagy füle volt, még úgy is, hogy mindig azokba a mintás kendőkbe próbálta rejteni. Ilyen alkalmakkor, mármint kendőkötéskor látszott, hogy Teréz néninek van haja. Nem haj volt az. Valami drótok, fémszálak, lisztel hintve. A hajzat színéhez volt igazítva az ezüst nyaklánc színe. Ha befejezte az elrejtést, az az ezüstsín pamacs sem látszott már a füle tövénél, amelyik egy mogyoró nagyságú szemölcsből nőtt ki. Kérdeztem, miért húzza rá arra a kendőt, mire azt válaszolta: elég neki a két szeme, nem akar látni a harmadikkal is. Ezek szerint azt a harmadikat máskorra tartogatta. Mindig összeszorította, úgyhogy csak az ezüstsín szempilla látszott finoman mozogni. Aztán ráhúzta a kendőt. Volt, amikor templomok, volt úgy, hogy gepárdok, máskor meg elefántok voltak a kendőjén. Teréz néni mindig feketébe öltözött, csak a mellénye volt piros. A kendői pedig színesek. Teréz néni egyszer a tévében is volt, azt mutatták, hogy Indiában járt. Pedig Teréz néni sosem járt Indiában. Kérdeztem, miért nem, hát a tévében mit láttam, mire azt válaszolta: elég neki a Giligor erdeje. Pedig a kendője

olyan volt, mintha valahonnan sok erdőn túlról jött volna bebugyolált fejjel és szemölcsessel. Mindig tudta, mikor kell jól megkötni a kendőt. Teréz néni nem volt rossz velem, de jó se, ő vigyázott rám, de én nem vigyáztam. Teréz néni mindig meghallgatott, fülét sokszor felém is fordította enyhén. Fejkendőjén megmozdult egy oroszlán vagy egy bivaly. Mikor már iskolába jártam, ha a Giligor erdeje felé jártunk, mindig megmutatták nekem az utolsó házat, az volt az övé. Már majdnem az erdőben volt az a ház, benne asztal kockás abrosszal, a kockákon kávéfolt. A házacska szerényen meghúzódva hallgatott a magas fák árnyékában. Teréz néni, mikor egyszer arra jártunk, épp a kapun jött kifele. Fejkendőjén most is elefántok voltak, mellénye az a bizonyos piros. Köszöntünk neki, a szomszédja kiabált is felé, de Teréz néni csak ment tovább. Aztán meglátott, biztosan azzal a harmadik szemével, mert nem abban az irányban álltunk, amerre nézett a két másik szemével. Mondott valamit, furcsa, sikoltozó hangon. Mi mutogattunk. Időközben levette a kendőjét, és láttam, hogy még nagyobb a füle, de az ezüst szemöldököt hiába kerestem.

(ősz)

(koan)

fölfele indulsz
lefele érkezel – de
ki fele tartasz?

(köz)t

köd és fegyver közt
homály és folyóvíz közt
élet-halál közt

(otthonos idő)

a köd bezárta
szobám ablakát – tisztul
magához elmém

(szaigjó kunyhója)

sehol sincs helyed
helyed ahol megelnéd –
fűkunyhód hervad

(hozzászólók?)

huhu: szólt reggel
egy madár – hozzászólok
én a mai nap?

(vissza)

ősz levelek
csak fa-tükrképhez
találnak vissza

(ötlet)

ötlet – megmozgat
mint ágat a rászálló
vándorló madár

(férfikor)

a dérütötte
termést mustrálok inkább
mint ősz szálakat

(nem vagyok különleges,

a kilencedik
kertláb utolsó előtt-
i léce vagyok

(elágazásban)

forgószeél hordott
bizonytalan levelek
elágazásban

(ram tzu mester aforizmája)

a kérdésed már
nem fontos – ha megkaptad
a válaszodat

(ahogy)

ahogy vízcseppek
kanyarognak ablakon –
ernyők az utcán

(elhúzta)

elhúzta minden
ablakban függönyét – ma
borús az idő

(közt)

könyvek: régiek s
újak – életed elő-
s hátlap közt röpköd

(pillangó)

szárnyak csak – mindig
porlanak színek zaja
már-már emlék se

(megtorpan)

a nagyvárosi
forgalomban két csiga-
halál megtorpan

(ősz)

nehéz köd esik
jaj homály a nap lelkem
piszkos az idő

(nyugalom)

ha víz kitisztul
vert izmok ellazulnak
nincs izzó izzadt

(basó utazása)

megbetegedve
utazóban álmomat
tarlóra vetik

(hétvége)

ajtódon csak a
magány kopogtat a szép
válasz hiába

(leszáll)

mint őszes levél
színekbe játszva leszáll
az álom maga

(kőd)

torkon ragadott
a köd pedig úgy látom
ahogy engedi

(majd)

ősz ködoszlás:
az elmúlás is ilyen
derűs lesz-e majd?

(hazautam)

a hazautam
olyan mint egy fordított
világjárót?

(önként)

önként száll vízre
a malomárok szélén
egy régi levél

(halódás)

hollót látni csak –
a köd lucskos hállyogot
húz ablakszemre

(eső)

az eső szürke
unalmában most mindent
feketére fest

(éj)

éjfekete tömb:
félelmet rajzolnak a
fehér csillagok

(ősz)

vöröses fa küld
arany-árnyú levelet –
egy zöld fa felé

(élete)

egy málló téglá
élete – vagy a rajta
mászó hangyáé?

(körök)

köröket írnak
ködbe értelmetlenül –
egy csapat varjú

(madár)

ahányszor riad
mindig közelebb repül
zuhanásához

(hull)

kávészünetben
kristály ötletek hullnak
fekete földre

(élenyésző)

egy színhagyott
rovarhatározóról
lefújom a port

(ha)

ha nem vagy itthon
hidegen súgnak falak
rég halandzsát

(magányos)

mielőtt elszállt
együtt néztük a várost
egy kis verébbel

(öntudat)

felejtés-rózsák:
álmaimban tövisek
fel-felébrednek

(magány)

vackom kihűlt mint
állott ízű kávé – szólsz
vagy csak telefon

(fények)

föl-fölgyújtatnak
fordított csillagokként
városi fények

(enyészet)

szétforgácsolok
el-elfelejttem versem
míg hazaérek

(este)

megnézem magam
az este mély tükrében:
feledés-ikrek

(elköszönő)

ha már elköszönt
ujjai szakállamban
elsimulhatnak

(egy álomkép)

fekete bogár
szemet szűrő ne légy te
fullánk-látomás

(eső)

ahogy eső hull
a sörömbbe kedvemet
bárhogy elöntöm

(koldus)

koldus sebtől
vérzik nyugalmad? lehet
hogy szebben szenved

(élmény)

egy szerencsétlen
légy próbálkozik ablak-
üveg-élménnyel

(zománc)

könnycseppek vésik
idő felvarrhatatlan
tű(z)ománc ráncát

(szavak)

szavakból élünk
félszavakkal gyilkolunk:
hát ki szól hozzád?

(idő)

kisulykolt idő
hagy ránk őzhullatékként
sötét fodrokat

(csillagporos)

csillagporos éj
vonja be világunkat:
emléktárgyidő

(sírba)

halottak napja:
újabb levelek hullnak
bele a sírba

(ideje)

legyek szállnak rá:
pókháló-türelemben
szárad ideje

(fájdalom)

cseppek köröket
zavarnak: fájdalomhoz
fájdalom nyugszik

(béka)

zsebben haiku
bicska a szép hullában:
tóban a béka

(fantom)

érzek valamit:
de csak mint hullt hajszáltól
a sietséget

(őszí)

egy őszi ablak
üvegnek nekiszáll a
nem-vándormadár

(hullám)

tenger a tenger
hullám a hullám: de én
vagyok ki vagyok?

(levelesládám)

levelesládám
tele rothadó őszi
lándzsavégekkel

(esik)

esik – nyugodj meg
nélküled nyugszik a nap:
bent marad könnyed

(banalítás)

csak a köd rejti
az esővel lehulló
faleveleket

(végül)

ismerkedésünk:
titkos farkaséj fénye
nyújtotta árnyunk

(szakad)

egy levél szakad:
elengedi az ősz – kért
rothadásnak ad

(várják)

éjszaka-függöny
lebben – kihűlt kémények
várják a napot

(őszí mező)

az odúk tátott
szája – a levelek mély
aláhullása

(áthatol)

kis esőcseppek
akarata áthatol
otthonosságon

(inteket)

télfák váza szét-
tört tenyérként integet
egy késő ősznek

(szótaghúzás)

húzzál nap mint nap
az életedből s idő
óborra érik

(turkáló)

vállfákon nyúzott
vállak – csak kötött cuccok
egy turkálóban

(ködből)

ködből kinézni:
csak kávé habos szívét
látni halványan

(könyvtár)

szellős napsütött
könyvtár pultjánál magány:
por csukott könyvek

(rozsdás)

a város rozsdás
kereszteket szúr az ég
tisztá vizébe

(mosogatólé)

mosogatólé
fölé izzadságcseppek
vegytiszta fejből

(terv)

sárgult oklevél
egy imakönyvben: régi
terv piszkozata

(hullnak)

levelek hullnak
sétánk alá: hosszabbá
tett erezetek

(2016)

ég veled izzadt
2016
már nem vagy ingem

(mint)

erdőben rothadt
levél szaga frissebb mint
fenyőtoboz-szőrp

(torzsa)

torzsa – rég hallott-
am ezt a szót az íze-
re emlékszem még

(minták)

párnádon virág-
minták kifakulva míg
erdőzést álmodsz

(zaccnál)

mindjárt a zaccnál
vagy: csillagképet hazudsz
mélyfeketébe

(most)

barázdált mező:
most is újjászületett
elpusztulások

(napi)

napi gondjaid
beleköhhögsz párnád
mintái közé

(kapa)

vacsora előtt
elszunnyadva kapacsatt-
ogás ébreszt fel

(adagot)

így vagy úgy főjön
adagot itt és most kapsz:
már megeheted

(tükörképedet)

tóba bedobott
kimonó: összezúzza
tükörképedet

(az)

ha elmondtam ezt
ez akkor már nem is ez:
hanem ez már az

(hullnak)

köveken lépkedsz:
kimonód szirmaiból
emlékek hullnak

(koptatják)

a kabát vállát
törtfehérre koptatják
a hétköznapiak

(etetőjéhez)

szelíd galambom?
az ő etetőjéhez
nem enyémhez jött

(lépteid)

lépteid alatt
kövek – de szél fújja el
nyomodat porból

(hallani)

könnycseppek hullnak
kavicsok közé – nehéz
hallani a zajt

(ugyanazon)

levél sem hullhat
ugyanazon folyónak
sötét medrébe

(könyv)

rég olvasott könyv:
egy elfeledett világ
kibetűzése

(némán)

ablakban némán –
madárrebbenés szólít
meg egy mennydörgést

(bogár)

neh ezen lépek –
bogár vigyázz ez egy más
világ fölötted!

(besatírozza)

az ősz színeit
most besatírozza egy
váratlan eső

(tél. korcsolya)

Finoman előtolod az egyik lábadat, amire egymás mellé kerül a két lábad, akkorra már könnyedén haladsz, gyorsabban, mint a bicikli, pedig nem mozdulsz. Itt, a jégen meg van engedve, meg lehet fogni a kezed. És akkor szabad a tánc. Pedig a tenger sose fagy be. A tóban azonban főkapuszt adnak egymásnak a halak, lenn a jég alatt. Élő halak, eleven halak jég alatti néma szerelme. Ott fekete az éjszaka és fehér a nappal. Itt fent fekete az ég, a jég meg fehér. A fények csak még feketébbé teszik az éjszakát, csillagok helyett ott vannak a halak. A havat félretoltuk, nagy hólapátokkal dolgoztunk. Deszkából eszkábált, piros, sárga, narancs műanyag lapátok. Mindenki fehér volt, és mindenki mindenkivel kezét fogott. Az egész falu együtt dolgozott. Falunyi nyom a hóban. Az-

tán a hólapátokat a buckákba szúrva felkötötte mindenki a korcsolyát, so- kan megfogták a mellettük levő kezét és vágták a jeget. Szédületes ez a kör. Itt van Pistu is, Liviu is, meg Edit is. Egy kocka csokit dobok be a markodba, szájadon repedés, lék: egy hete, hogy sírsz. Itt nem lehet, hajszálaid az arcodra fagynak, olyan az, mintha szőrmébe burkolnád a gesztusaid. Nézz körül! Karikákat fújnak Vandáék ott, a hóbuckákon ülve, korcsolyával a lábukon. Megszusszannak egy kicsit: cigarettafüst. Aztán vissza, és koszorúzunk, a templom tornya már nem látszik tükröződni a tavon. Fehér ruhádon egy kevés hamu van. Lent a halak gyönyörű kövek között siklanak. Bármelyik pillanatban akár megbotlasz, vagy odavered magad, és akkor elindul egy repedés. Hogy néznél ki cigaretta helyett egy hallal a szájadban?

(tél)

(kávé)

reggeli kávé
napot tesz halott álmok
feketéjéhez

(válaszként)

harangszót hallgat –
válaszként elszakítja
tegnapi ingét

(nagy)

nagy hold nagy éjjel
nagy lék nagy táblán nagy
jaj
nagy lélek nagy gond

(teasarok)

a teasarok:
finomítja végeit
sík ébrenlétnek

(hajad)

hajad grafika
a párna unalmasan
alvó mintáján

(beszáládok)

melletted fekszem
álmodba beszáládok
ha azt álmodom?

(sziklaélet)

egy sziklaélet
várhat végtelenségig
kivirágzásra

(adag)

a jég zajlik és
gondjaink kiolvadnak
mint napi adag

(koan)

a kiterjedés
bent van – a semmi kint hol
helyezkedik el?

(háború)

különféle szó-
szokat enni rémülten
vagy öntudatlan

(enyészet)

szétforgácsolok
el-elfelejttem versem
míg hazaérek

(fél)

fogak elhullnak
búztól fél sötétedés –
perc csontba vág

(ritmus)

rövid és hosszú
lélegzeteket számol
végül megpihen

(téli)

egy csapat madár
szánakozva ott terem
egyik kopár fán

(üti)

leállítom a
motort – csak a fakopáncs
üti a csendet

(magány)

vackom kihűlt mint
állott ízű kávé – szólsz
vagy csak telefon

(hajnali büró)

holdkóros táskák,
álmatlan hivatala
felelősöknek

(magað)

szájlakat, kulcsszó
berezített értékeid –
csak egy a jelszó

(régi kacat)

régi kacat – új
év hajdanvolt álmokat
zörget hajnalkor

(álmodozva)

a szobavirág
álmodozva bámul egy
kinti hópelyhet

(akadhat)

poharamból a
semmit iszom – torkomon
akadhat a zacc

(sötétedése)

befűjja a hó
az ablakokat – vágyak
sötétedése

(január)

lehullott jégcsap
szilánkjait fölkapja
heves fergeteg

(február)

a zajló jég új
világok körvonalát
kezdi mutatni

(tudat?)

most én vagyok
rosszat mozdulva álom
felé valaki

(pater)

fájó seb amit
nem érzek üvöltözés
akit nem értek

(elenyészés)

elfelejtetted
újratanulni baját
elfelejtetted

(csendes élet)

kávéba rajzol
füstbe burkolja szavát
poharat forgat

(a télre várva)

jeget virágoz
saroknak szorítottan –
kedves a párnám

(intés)

asztalod fényét
holnap igényét becsüld
cifra nyomorú

(halál)

elmarad éji
ébredésed – álom volt
már nem vagy se nem

(hétköznapi)

lopott levéllel
veréb ugrik el posta-
galambunk nincs már

(koan)

elfelejtettem
egy koant pedig lehet
hogy itt lehetne

(rég utca)

évtized után
utcán végigsétálva –
idegen lettem

(kettős világ)

nyűtt fájdalomhoz
hozzászoksz mint testedhez
szép őrangyalod

(alázat)

mocskos szűz havon
csusszanhat el szerencse
süsd lejjebb szemed

(lánc)

a rövid lánc
együtt sír a zúzmarás
szőrű kutyával

(össze)

összeérnek fön
hegycsúcson az évszakok:
jéggé olvadnak

(basó halála)

kirándulóban
betegséggé lett álmom –
pusztaságon száll

(károsodás)

a nap felhők közt
bújva ellopta estém –
észrevehettem?

(varjú)

éhes varjú kis
fa téli koponyáját
kikopogtatja

(néni)

jégvirágokat
széthajtva lesi a nap
fényét egy néni

(sár)

sáros bakancsunk
beletöröljük a hó
szűz csodájába

(nyomok)

halott nyomokként
sietős lépteink a
hókrisztályokon

(ég)

egy más világban
ég a cigarettám ég
egy másik halál

(téli)

nehéz ködöt tart
egy láthatatlan ága:
gyümölcsfa télen

(jégvirágok)

nagyapám régi
ablakában új díszként:
csak jégvirágok

(reggel)

téli reggelen
szemérmesen leveti
nap az éjszakát

(feledni)

tóba fagyott fa
levél feledni tanul
rengeteg lélek

(tél)

kint felejtett tél
szomorúságot havaz
üres cipőmbé

(téli)

nehéz ködöt tart
egy láthatatlan ága:
gyümölcsfa télen

(vonás)

a hókrisztályok
behálózják a várost:
pár vonás marad

(tűzkatlanoknál)

tűzkatlanoknál
kiolvad viselt arcod:
a túlvilági

(havas hegyek)

a magas hegyek:
beállnak a télbe és
nem ébrednek föl

(*apa*)

elhallgatva lett
lényegeket: most már lényeg
telenítve van

(*életút*)

kerítéseket
festetsz aztán a kaput
meg nem találod

(*gömb*)

gömb esőcseppben
élő bogár szárnyai
halálra nyílnak

(*maszk*)

színész nő hideg
öltözőszobájában
maszk ég az arcon

(*autóút*)

aszfalon vér-bőr –
fakoronát csodálunk
csont-döccenéskor

(*érkezés*)

várok: követem
kocsik lecsorgó sorát
légzsákidőben

(*önbeteljesítő jóslat*)

halálmadarak
köröznek míg lecsapnak
vészmadarakra

(*egyensúlyvesztés*)

csőrében lyukas
gömbbel vak varjú biceg
egyensúlyvesztve

(*fantomfájdalom*)

fantomfájdalom:
kéznél halálad sose
múló percei

(*csóka*)

itt csókafelhő
ott csókadaru amott
csókatemető

(*álom*)

sötétlő varjú
szemgödrében fekete
álomszem vájkál

(*narancskarácsony*)

csokiangyalt várt
mandarinmikulást: lett
narancskarácsony

(*csak*)

vörös ablakok
sárga jégcsap szürke hó:
csak téli este

(*védhető*)

tető jégkörme
kaparta el egy csöves
védhető álmát

(fordított)

kapualjakban
fordított angyaljárás:
csillogó zsákok

(otthontalanság)

otthontalanság –
leleplez hótakaró
jéghideg fénye

(más helyütt)

ha más helyütt lesz
az életünk galambok
ablakhoz jönnek?

(légváram)

légváram erős
falait koponyákkal
megostromolják

(varjúfészket)

irigykedve egy
varjúfészket nézeget:
ágyában ágak

(kattanás)

cigaretára
gyújt – egy kattanás végleg
meghosszabbítja

(beszélnek)

ma reggel miről
beszélnek forró tea
és hideg órák

(temetőkertből)

béka hamarabb
platty a tóba mint farkas
temetőkertből

(beázik)

plafon beázik
de míg leszakadna á-
lomként víz folyik

(sebek)

halálunk titka
szivárog a szögektől
ütött sebektől

(égre)

füstöt okádnak
árvaság kéményei
a tiszta égre

(tények)

egy csillagtalan
éjszakán száraz tények-
ből festesz holdat

(kémény)

egy nagyvárosi
ablakból tucat kémény:
fordított erdő

(karok)

ismeretlenül
ölelő karok napok
hosszát átérlik

(magában)

szobámnak falán
véletlenül áthallszik:
magában átkoz

(koan)

ártatlanságom
nem bizonyítható csak
hazugságokkal

(rácsos)

ablakom rácsos:
legalább tudom kiket
zártak el bennem

(türelem)

kiötlött sorok
a türelem hetei:
számlálás sorsod

(irodák)

vizenyős hold gyúl
ki a sötét irodák
száradó zaján

(mint)

az est beállta
bizonytalan mint halál
biztos órája

(beteg)

betegem fekszem:
meztelen lábam fene-
ketlen tőbe lép

(szépítünk)

szépítünk számol-
unk aztán megpillantjuk
nyomorúságunk

(még)

még egy haiku
utolsó csepp kávé – méz
cseppen le szóval

(szótagok)

szétszakadnak a
szótagok: az őskáosz
varázsigéi

(vége)

ennek is vége
telnek a napok fogynak
az újabb szálak

(tétlen)

tétlen napok:
álmatlanság-visszhangot
lát az éjszaka

(idegvégződés)

álomban hangya-
bolyra léptem pedig csak
idegvégződés

(nevét)

ismerem ezt a
galambot már de nevét
sose tudom meg

(lépés)

lépés lépésből
és verssor versorból:
élet holt nyelve

(óramutató)

óramutató
meghosszabbításában
a semmit kapjuk

(levélnek)

levélnek néztem
de barnult madártetem
a cseréptetőn

(koan)

égdomborzati
formák besorolását
nem végezhetjük

(nevem)

várt tavaszom ha
eljön a naptárból új
nevem kinézem

(taréj)

szelíd reggeli –
óra a féjsze vérrel
rajzol most taréjt

(vándorút)

Egy vándor. Tulajdonképpen sosem így gondolt magára. Elköltözött szülőfalujából, mert szülei magukkal vitték. Nem volt ellene, megértette: ez nem az ő döntésük. Aki elveszíti az állását, az új munkahelyet keres, és új állásának színhelyére, az adott városba költözik, talán egy távoli császárságba. Mi sem természetesebb. Ha pedig éppen líceumba megy, elköltözik a kisebb településről egy nagyobb városba, ahol megfelelő iskolát talál magának. Majd ha érettségizett, valamelyik egyetemi városba költözik. Az életutak kétfélék: vannak a laposak és a hullámzóak. Ennél mi sem természetesebb.

Ő laposra számított, de van és volt olyan út, amely úgy hullámozott, mint az óriási, vörös hold által megbolondított tenger. Az ő sorsa talán nem az ő sorsa. Haikukat írt, és mindig viszsza számolta, hány lépés van addig a bizonyos hadzsinig.

*

Anyját nem ismerte, apja nevelte, de őt ritkán látta, legtöbbször éjszaka érkezett és hajnalban már elment, elveszett Kiotó keskeny utcáinak szövevényében. Ha ritkán mégis együtt töltöttek pár órát, apja folyton a költőkről beszélt, és arról, amiket írtak, miközben ecsetével a pergamenen gyönyörű haikai-sorokat vitt fel a fehér lapra. Ez volt a legtöbb, a legértékesebb, amit meg tudott osztani a fiával. Amúgy Kokóval volt, ő látta el étellel, tiszta ruhával, mindennel. Főzött, a kedvence a gyöngyleves volt. A gyöngyhagymát kevés fokhagymával olívaolajban megdinsztelte, majd beletette a póréhagymát és a csirkehúst. Kókusztejet öntött bele, és kevés halat csapott még hozzá. Korianderrel

fűszerezte. Magában beszélt, amíg főzött. De vele nem beszélgetett, csak utasításszerű félmondatokat mondtak egymásnak. Csak az apja, egyedül az apja volt neki a világon.

A mester ismét itt van. Kohai a legnagyobb mester volt akkoriban a környéken. Így mondták legalábbis, sokan elmosolyodtak, mások érzékenyen sóhajtottak a neve kimondása utáni pillanatban. Kohai nem asztalos- vagy ácsmester volt. Ő arról volt híres, hogy valahányszor hozzászólt valaki, legyen az csak egy vándor az úton, aki mellett véletlenül elballagott, ő azon nyomban – esetleg pár pillanatra bizonytalanság után – mondott egy haikut, hívószóként használva, amit épp az imént mondott a másik. A kigo mestere, mondták egyesek, mások rosszállóan tiltakoztak – hogy lehet ilyet mondani –, és kioktatón hadonásztak, kezükkel emelkedett gesztust csinálva: ő a tartomány legnagyobb haikushija. Kohai azonban igazán nagy mesternek akkor mutatkozott, amikor egymásnak haikukkal felelgetve párbeszédbe ereszkedtek.

Apja tanította a kalligráfiára. Bár apja volt a tartomány legjobb festő-írója – így tudta mindenki a falujában –, ő tudta, hogy a felhők finom vonalai sokkal szebbek és érzékenyebbek, mint apja gondosan meghúzott jelei.

Most, hogy leégett a ház, amit Kokó épített, a felhők szebbnek látszanak, mint valaha. Megóvnak a nyári naptól, tetőként fölének ereszkednek, hogy ne legyünk az üres, szabad ég alatt. A faházban napjai egyhangúan teltek. A konyhaablakban felbukkant néha a kora reggeli nap, de ez inkább csak nyaranta történt meg. Amúgy eseménytelenek voltak a napok. Jöt-

tek egymás után a tanítványok, minden egyes fiatal hadzsín ugyanazokat a szólamokat ismételve. Ugyanazokat a képeket kapcsolva össze ugyanazzal a szábi-val.

Arcára bölcsességnek tűnő egykedvűség ült ki. Tulajdonképpen a nyomott unalom tette ezt vele, nem a belátás. Ilyeneket hallott a tanítványaitól:

Hold szakad le az őszi fáról – szét-szórva az éjszakám is.

Vagy:

Napkorong égeti az ablaküvegem – reggeli nem sült.

A szél odébb vitte a felhőket. Korábban nem is vette észre a szelet, most úgy érezte, valami lényegeset hall ki a süvöltésből. Nem kell újjáépíteni a leégett házat. A földdel lett egyenlő, hiába a sok vödör víz. A tűz a legerősebb – gondolta. A tűz a legerősebb?

Maradék szakéját a fűbe loccsantotta. Aztán pár pillanat után egy váratlan ötlettel lángot csiholt és a szétömlött ital felé dobta. Egy kis foltban meggyulladt a fű, sercegve égett, ahogy egy kis csillagánizs is, amelyet a szaké – úgy látszik – ugyancsak ért. Furcsa fintorral nézte végig a szirmok pusztulását, ahogy szétlyuggatják a kis lángnyelvek. Utoljára gyerekként csinált ilyesmit. Akkor egy lepkét gyűjtött meg hasonló módon. Furcsa, éles éberséget érzett, a megtalálás és elvesztés vegyes érzelmének mellékízüvel.

A széllal lehetne járni. Ennek a szélnek még nevet is adtak az emberek, krishuváshinak hívják. Sorsszél, ez a jelentése. Nem ellentmondás? Nem.

Egy újabb lökés arany- és rézleveket söpört a szürke lépcsők fele. Belepi őket a por, csak akkor csillognak, mikor esőt fúj rájuk a szél, olyan

kor olyanok, mint valami csökevényes tükrök. Holmijához nyúlt – amije még megvolt, a hevenyészett gallysátor alá volt berakva. Ahogy bebújt, ki is hátrált. Felegyenesedett. Elvette zsákját és tett bele egy váltás ruhát: a rongyokat, amelyek a lábát tartják melegben, a másik, vastagabb ruhákat, amelyek a görnyeteg hátát és általában a felsőtestét. A sapkát félredobta, elég a kalap. Aztán elindult. Pár lépés után megtorpant és visszafordult. Még elvette a tekercset és hozzá az íróecseteket. Indult.

Ezután nem az otthona egyetlen szobájában üldögél, ahol egybefoly-
nak a nappalok és az éjszakák. A lépcsőn indult el, egyik lépcsőfokról a

másikra lépve. Újból eleredt az eső. Újból reggel lett és újból este. Aztán újból eleredt az eső, cseppjeit hallotta, ahogy számlálták az est közeledtét. Még kiszámolt egy haikut. Végigment a vetések csíkozta hosszú mezőkön. A madarak szárnycsapásai rárímelték lépteit tocsogására. Ebből tudni vélte, hogy közel a tenger. Kokó tanácsaira gondolt. Mikor odaért, még soha nem érezte ilyen erősen esőszagúnak, ilyen kiabálóan hangosnak, szinte skandálónak a tenger hullámait. Körülnézett: a helyet kereknek érezte. Látott egy erdőt, fönn a dombon, egy fát, a fa leveleit, ahogy remegnek a szelíd szélben. Szemben vele ott volt a tenger. Elnevezte őket, haikut írt hozzájuk, mindegyiknek egy név és egy haiku jutott. Nem jutott sehova. Megérkezett.

Mozaikokat gyűjtöttem össze, pillanatok. Ebben a kiadványban verssorokba tördelt anyagot talál az olvasó, rímeket azonban nem. Talál még rövid írásokat, amelyek prózaiak ugyan, de tulajdonképpen nem szokványos módon mesélnek. Van némi közülük a haibunhoz, de nem volt céлом ilyeneket írni. A patchwork technikája négy évszak szövetébe helyezte őket, egyes foltok bizonyos helyeken visszaköszönnék, de nem keresendő a szövegsorban linearitás, vagy bármilyen pontos mintázat követése. Talán töredékszerűek, de a haiku formaszempikus vonásai miatt lezártak.

Száva Csanád (1979) író, költő, műfordító. A kolozsvári BBTE filozófia szakán egyetemet, majd PhD-t végzett. A Cédus irodalmi pályázaton kétszer is a nyertesek közé sorolták. Írásai főként a Napútban jelentek meg, emellett a győri Műhelyben, a KULTER-ben, a Vár Ucca Műhelyben, a Zempléni Múzsában, a Szőrös Kőben, a Hitelben, a Pannon Tükörben, valamint más lapokban, portálokon és antológiákban. Rendszeresen közöl tanulmányokat, recenziókat is, főként filozófia tárgyú kötetekben és szaklapokban. Kolozsváron él.

Cédus Művészeti Alapítvány
1136 Budapest, Pannónia u. 6.
Telefon: (1) 247-6657
Mobil: (30) 511-3762
E-mail: szongy@gmail.com
Honlap: www.naputonline.hu

Felelős kiadó: Szondi György
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence
ISSN 1787-6877
ISBN 978-615-80686-5-9